

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyň Mgr. Andrey Veselé a Mgr. Jany Jurečkové ve věci

žalobkyně

GO Invex Finance s.r.o., IČO: 050 90 792
se sídlem Sazovická 492/5, 155 21 Praha 5 Zličín
zastoupený JUDr. Jiřím Voršílkou, advokátem,
advokátní kancelář Praha 1, Opletalova 1535/4

proti
žalovanému

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
se sídlem Na Příkopě 28, 115 03 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 4. 2023, č. j. 2023/041059/ČNB/110

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Základ sporu

1. Žalobou napadeným rozhodnutím byl zamítnut rozklad žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí České národní banky ze dne 5. 1. 2023 sp. zn. SP2020/272/573, č.j.: 2023/2548/570, kterým byla žalobkyně uznána vinnou tím, že nedostatečně prováděla kontrolu úvěruschopnosti

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

žadatelů o spotřební úvěr, požadovala po dlužnících smluvní pokuty vyšší, než je stanoveno zákonem o spotřebitelském úvěru a neudržovala pravidla týkající se posuzování úvěruschopnosti spotřebitelů a jednání se spotřebiteli, kteří jsou v prodlení takovým způsobem, aby zajišťovala řádné poskytování spotřebitelského úvěru v souladu se zákonem o spotřebitelském úvěru, čímž porušila ustanovení § 86 zákona č. 257/2016 o spotřebitelském úvěru (dále jen „zákon“), ustanovení § 122 odst. 2 a 3 zákona a ustanovení § 15 odst. 1 a 2 písm. c) a h) zákona a dopustila se přestupku podle ustanovení § 154 odst. 1 písm. e) zákona, přestupku podle ustanovení § 154 odst. 2 písm. g) zákona a přestupku podle ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) zákona, za což ji byla uložena pokuta dle § 154 odst. 3 písm. c) žalobci pokuta ve výši 1.500.000,- Kč.

II.

Obsah žaloby a vyjádření žalovaného

2. Žalobkyně je společností podnikající na území České republiky v rámci poskytování nebankovních úvěrů zaměřenou na krátkodobé a velmi malé půjčky, na překlenutí dočasného nedostatku finančních prostředků spotřebitelů. Žalobkyně předně namítá, že správní orgán nezohlednil charakter poskytovaného úvěru, kdy se jedná o krátkodobé, velmi malé půjčky v rozsahu částek 1.000,- Kč – 5.000,- Kč na překlenutí dočasně nepříznivé finanční situace, tedy půjčky v takové výši, že je každý ze svého platu (byť nízkého) byl schopen splatit.
3. Z ustanovení § 86 odst. 1 výslovně vyplývá, že v případě změny výše spotřebitelského úvěru, se k založení povinnosti zkoumat úvěruschopnost vyžaduje významné navýšení výše spotřebitelského úvěru. Z toho je zřejmé, že zákon cílí na nutnost posuzování úvěruschopnosti na významné úvěry nikoliv na tzv. mikroúvěry. V případě mikroúvěru nemůže být posuzování úvěruschopnosti stejně jako v případě vysokých úvěrů. Intenzita posuzování je tak odvislá od výše úvěru.
4. Žalobkyně vycházela z informací od spotřebitele, které přiměřeně operativně ověřovala (např. na základě telefonického rozhovoru u zaměstnavatele, výpisy z účtů, potvrzením zaměstnavatele a vycházela i ze zkušeností z dřívějších půjček).
5. Žalobkyně odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2018 č.j.: 2 Af 107/2017-72, ve kterém Nejvyšší správní soud cituje rozsudek Soudního dvora Evropské unie C-449/13. Zde Soudní dvůr potvrdil, že směrnice 2008/48ES neukládá poskytovatelům úvěrů povinnost provádět systematicky kontrolu pravdivosti informací poskytovaných spotřebitelem informačními databázemi. *V závislosti na okolnostech každého jednotlivého případu* musí poskytovatel úvěru zvážit, zda jsou získané informace dostatečné pro posouzení úvěruschopnosti spotřebitele. Dostatečnost uvedených informací se může lišit podle okolností, za nichž dojde k uzavření úvěrové smlouvy, podle osobní situace spotřebitele nebo podle částky úvěru uvedené smlouvy. Posouzení lze provést pomocí dokladů o finanční situaci spotřebitele, případě dříve získané znalosti o finanční situaci zájemce o úvěr.
6. Ustanovení § 86 odst. 1 zákona je proto nutné vykládat tak, že poskytovatel úvěru posuzuje úvěruschopnost spotřebitele primárně na základě informací získaných od spotřebitele o jeho příjmech a výdajích a na základě způsobu plnění dosavadních dluhů. V tomto směru po něm zákon požaduje určitou samostatnou úvahu. Tato úvaha musí být založena na rozumném vážení všech okolností a rozumném prověřování informací od spotřebitele. Se zřetelem k těmto okolnostem nelze na poskytovateli úvěru požadovat, aby prováděl detailní rozbor

vyžádaných dokladů (např. výpisů z účtu) a zkoumal jednotlivé platby. Žalobkyni je například v rozhodnutí ČNB vytýkáno, že nezohlednila platby spojené s hazardními hrami, popř. náklady na bydlení, náklady spojené s předchozími půjčkami atd. Hrazení nákladů ze strany spotřebitele ještě neznamená, že by byl neúvěruschopný. Spotřebitel žádá o úvěr na překlenutí dočasného nedostatku finančních prostředků. Pokud bychom přijali argumentaci, že takový spotřebitel není úvěruschopný a nemůže obdržet byť minimální úvěr, potom je otázkou, jak má situaci vyřešit. Pokud spotřebiteli postačuje částka půjčky ve výši např. 2.000,- Kč na vyřešení této situace, tak nemůže být rozumné, aby jedinou jeho možností bylo podání insolvenčního návrhu. Rovněž platby spojené s hazardními hrami (např. Fortuna, Tipsport) automaticky neznamenají neúvěruschopnost spotřebitele. V případě nákladů na bydlení rovněž neznamenají tyto platby neúvěruschopnost spotřebitele. U každého z hodnocených spotřebitelů platí, že ze svého příjmu měl vždy k dispozici dostatečnou finanční částku ke splacení úvěru, a to právě s ohledem na nepatrné částky poskytovaného úvěru.

7. Žalobkyně je dále přesvědčena, že účtované poplatky spojené s prodlením nejsou smluvní pokutou ani skrytou smluvní pokutou, ale jde o paušální stanovení nákladů, které ji vznikly. V této souvislosti žalobkyně poukazuje na skutečnost, že interní předpis týkající se těchto poplatků - Interní pravidla GO Invex finance s.r.o. ve smyslu zákona o spotřebitelském úvěru, včetně vzorových smluv, byly žalované předány v souvislosti s žádostí o povolení a žalovaná v řízení o povolení licence toto povolení udělila a tím uvedený předpis schválila. Pokud by v rámci povolovacího řízení uvedla, že se v tomto případě jedná o skrytou smluvní pokutu, potom by žalobkyně tento předpis změnila a tyto náklady by neúčtovala, což v jiném případě ohledně tohoto předpisu učinila (viz odpověď na výzvu z 21. 5. 2018). Žalobkyni nelze sankcionovat za postup vycházející z vnitřního předpisu a vzorových smluv, které byly akceptovány správním orgánem v rámci povolovacího řízení. Žalobkyně v podstatě jednala v důvěře, že její postupy odpovídají zákonu, neboť byly akceptovány v rámci licenčního řízení. Pokud správní orgán následně své stanovisko změnil, měl na to žalobkyni upozornit a vyzvat ji ke změně předpisu. Jak uvedla žalobkyně v námitkách proti protokolu o kontrole, okamžitě poté, co zjistila, že žalovaná změnila posuzování těchto nákladů spojených s prodlením, tento svůj předpis změnila a nadále tyto poplatky neúčtovala.
8. Tuto hlavní námitku ohledně poplatků spojených s prodlením však žalovaná nijak nezohlednila ve svých rozhodnutích, a to jak v případě rozhodnutí ČNB, tak i v rozhodnutí o rozkladu. V tomto směru je proto napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné.
9. Žalobkyně dále namítla, že je postihována za skutky, které jsou v podstatě identické s předchozími dvěma skutky s použitím odlišné právní kvalifikace.
10. Žalobkyně nakonec poukázala na nepřiměřenost výše uložené pokuty a to s ohledem na to, že neměla s ČNB nikdy v minulosti žádné problémy, v průběhu správního řízení spolupracovala a okamžitě reagovala na výtky ČNB a byla ochotna případné nedostatky odstranit a neměla ze svého jednání žádný prospěch. Sankce neodpovídá způsobené škodě. Uložená sankce je pro žalobkyni likvidační, jelikož je malým poskytovatelem nebankovních úvěrů a její vlastní kapitál je jenom nepatrně vyšší než částka 20.000.000,- Kč, což je minimální částka vlastního kapitálu nutná pro její činnost.
11. Žalobkyně nakonec namítla další vady řízení spočívající v neúplnosti a nesprávnosti zjištění skutkového stavu a to, že žalobkyni nebylo ani doručeno oznámení o zahájení správního

řízení a po 2 letech od provedení kontroly byl žalobkyni doručen příkaz k zaplacení pokuty ze dne 15. 7. 2022 - vadou řízení je tak i nepřiměřená délka správního řízení.

12. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. Žalované rozhodnutí je zákonné a přezkoumatelné. Žalobkyně část těchto námitek již uplatnila v řízení před správním orgánem prvního stupně, který se s nimi vypořádal v rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, i v řízení o rozkladu, kdy se s nimi bankovní rada rovněž vypořádala v napadeném rozhodnutí.
13. Charakter žalobkyní poskytovaného úvěru byl zohledněn, avšak správní orgán prvního stupně ani bankovní rada nedošly k závěru, že by se jednalo o nerizikovou činnost, která by měla spotřebitelům pomáhat, ale výhradně o činnost, která je v ekonomickém zájmu žalobkyně. Žalovaná k tomu doplňuje, že nelze pominout ani skutečnost, že u mikroúvěru ve výši do 5 000 Kč již z povahy tohoto typu úvěru bude jednorázová splátka následující měsíc nesrovnatelně vyšší, než u úvěru ve výši 20 000 Kč se splátkou ve výši 1 500 Kč rozloženou na 24 měsíců. V této skutečnosti právě spočívá rizikovitost poskytovaných krátkodobých spotřebitelských úvěrů, které mohou dostat spotřebitele do dluhové pasti. Před rizikovostí těchto produktů opakovaně varuje i odborná veřejnost zabývající se pomocí spotřebitelům, kteří se dostali do dluhové pasti. Tyto poměrně drahé krátkodobé spotřebitelské úvěry využívají často právě ti spotřebitelé, kteří vzhledem ke své nižší bonitě mají problém získat spotřebitelský úvěr za lepších podmínek, např. u banky. Právě proto není ve veřejném zájmu, aby u tohoto typu úvěru byla pravidla pro posuzování úvěruschopnosti volná, respektive volnější než u standardních spotřebitelských úvěrů.
14. K námitce, že úvěry jsou poskytovány v takové výši, aby každý ze svého platu (byť nízkého) byl schopen úvěr splatit, žalovaná uvádí, že toto tvrzení je nepravdivé, respektive mohlo by platit pouze v případě, kdyby spotřebitelé žádající o mikroúvěr neměli zpravidla již mnoho dalších finančních závazků. Ze zjištění uvedených v rozhodnutí správního orgánu prvního stupně přitom vyplývá, že žalovaná se zcela nedostatečně zabývala tím, zda výše výdajů spotřebitelů (měsíční splátky dosavadních finančních závazků, výdaje na bydlení, platby spojené s hazardními hrami apod.) nepřevyšuje výši jejich prokazatelných měsíčních příjmů. Žalobkyně tak poskytovala úvěry i předluženým spotřebitelům. Ze vzorku 27 úvěrových případů pak celkem 13 spotřebitelů skončilo v insolvenčním řízení.
15. Podle § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru se povinnost posuzovat úvěruschopnost vztahuje na všechny typy spotřebitelských úvěrů. Slovní spojení „významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru“ se týká výhradně změny již existujícího závazku, nikoliv uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru, na jejímž základě je poskytován nový spotřebitelský úvěr. Žalovaná k tomu doplňuje, že vzorek 27 úvěrových případů, u nichž byla provedena kontrola postupů z hlediska naplnění požadavků ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, obsahoval 25 případů, u kterých se jednalo o první poskytnuté spotřebitelské úvěry. Nejednalo se o změnu závazku ze stávající smlouvy o spotřebitelském úvěru. Ve dvou případech (L. V. č. smlouvy 172967 a M. V., č. smlouvy 169880) sice byly již v minulosti poskytnuty jiné spotřebitelské úvěry, avšak ani v těchto případech se nejednalo o změnu závazku ze stávající smlouvy o spotřebitelském úvěru, ale jednalo se o úvěry nové. (poznámka: anonymizaci provedl soud)
16. Zákon o spotřebitelském úvěru výši poskytované částky jako kritérium pro intenzitu posuzování úvěruschopnosti nestanoví. Žalovaná nezpochybňuje, že u mikroúvěru bude posouzení úvěruschopnosti probíhat jinak než například u hypotečního úvěru na bydlení. Ani v jednom případě však není možné slevit z požadavku na řádné posuzování

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

úvěruschopnosti v souladu s § 86 zákona o spotřebitelském úvěru. Nesprávné vyhodnocení úvěruschopnosti v případě mikroúvěrů vede v řadě případů k tomu, že se spotřebitelé dostávají do tzv. dluhové pasti. Naproti tomu v případě hypotéčních úvěrů k takovéto situaci dochází jen ve výjimečných případech. Do dluhových pastí se totiž většinou nedostávají spotřebitelé, kteří si půjčují proto, aby vyřešili své bytové potřeby, ale spotřebitelé, kteří každý měsíc bojují s nedostatkem peněžních prostředků, a které tak jakýkoliv výdaj navíc staví na hranu jejich možností. Že žalobkyně neposuzovala úvěruschopnost dostatečně, plyne ze skutkových zjištění správního orgánu prvního stupně ohledně jednotlivých úvěrových případů, která žalobkyně nerozporuje.

17. V rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2018, č. j. 2 As 107/2017-72, na který chtěla zřejmě žalobkyně odkázat, NSS cituje rozsudek SDEU ve věci C-449/13. V bodech 36 a 37 SDEU uvedl, že *„poskytovateli úvěru je přiznán prostor pro uvážení při určování, zda informace, které má k dispozici, stačí k doložení úvěruschopnosti spotřebitele, či nikoli, a zda je má ověřit pomocí jiných údajů. Z toho vyplývá, že poskytovatel úvěru musí zaprvé v každém jednotlivém případě s přihlédnutím k jeho konkrétním okolnostem zvážit, zda se jedná o příslušné informace a zda jsou tyto informace dostatečné pro posouzení úvěruschopnosti spotřebitele.“*
18. Zároveň je však třeba zmínit, že konkrétně ve výroku č. 2 rozsudku SDEU vyloučil možnost poskytnout spotřebitelský úvěr pouze na základě prohlášení spotřebitele bez toho, aby tato prohlášení byla podepřena doklady. Nejvyšší správní soud pak ve zmíněném rozsudku odkazuje i na rozsudek SDEU ze dne 27. 3. 2014 ve věci C-565/12, podle kterého směřuje předsmělní povinnost věřitele posoudit úvěruschopnost dlužníka k ochraně spotřebitele před riziky nadměrného zadlužení a platební neschopnosti. K nutnosti mít prohlášení od spotřebitele podložená doklady se NSS vyjádřil dále například i v rozsudku ze dne 1. 4. 2015, č. j. 1 As 30/2015 – 39, kde uvedl: *„Věřitel musí náležitě pečlivě zjišťovat schopnost spotřebitele splácet úvěr a požadovat doklady k jeho tvrzení. Je také nutno dovodit, že věřitel by měl úvěruschopnost dlužníka aktivně zjišťovat a prověřovat, nikoliv se spokojit pouze s jeho ničím nedoloženými prohlášeními“.*
19. SDEU v rozsudku C-449/13 ve výroku č. 2 uvedl: *„Článek 8 odst. 1 směrnice 2008/48 musí být vykládán zaprvé v tom smyslu, že nebrání tomu, aby bylo posouzení úvěruschopnosti spotřebitele provedeno jen na základě informací uvedených spotřebitelem, za podmínky, že tyto informace budou dostatečné a že jeho pouhá prohlášení budou podepřena doklady, a zadruhé, že neukládá poskytovateli úvěru povinnost provádět systematicky kontrolu informací poskytnutých spotřebitelem.“*
20. K žalobkyní provedenému výkladu ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru žalovaná odkázala na důvodovou zprávu k tomuto ustanovení a dodala, že úmysl zákonodárce spočívá ve schopnosti spotřebitele pravidelně sjednaný spotřebitelský úvěr splácet. Lze tedy částečně přisvědčit žalobkyni, že poskytovatel úvěru při posuzování úvěruschopnosti jednotlivých spotřebitelů činí samostatnou úvahu, zda získané informace požadovaná kritéria splňují. Na druhou stranu, jak uvedla již bankovní rada v bodě 24 napadeného rozhodnutí, žalobkyně při této úvaze mohla vycházet jak z poměrně rozsáhlé judikatury, tak z dohledových benchmarků České národní banky. Některé nedostatky při posuzování výdajů spotřebitelů jsou navíc takového rázu, že si jich musela být zcela zjevně vědoma i žalobkyně, avšak žalobkyně automaticky považovala každou odchozí platbu pro jiné věřitele uvedené ve výpise z bankovního účtu spotřebitele za poslední splátku poskytnutého úvěru. Pro úplnost žalovaná dodává, že i v případech, kdy spotřebitel podložené informace o příjmech, výdajích a závazcích žalobkyni poskytne, avšak ta je

nezohlední a spoléhá pouze na svoji úvahu, je i takový postup rovněž v rozporu s ustanovením § 86 zákona o spotřebitelském úvěru.

21. Žalovaná dále uvedla, že správní orgán prvního stupně ani bankovní rada netvrdí, že spotřebitel hradící své jiné finanční závazky je automaticky neúvěruschopný. Bylo ale na žalobkyni, aby dostatečně zjistila výdaje spotřebitele (včetně toho, zda je spotřebitel schopen je řádně hradit nebo ne), porovnála je s jeho příjmy a neposkytovala úvěry těm spotřebitelům, u nichž byly výdaje vyšší než jejich příjmy, žalobkyně však poskytla úvěr i takovým spotřebitelům. Nejvyšší soud k tomu uvedl: *„Hodnocení úvěruschopnosti žadatele o úvěr však vyžaduje porovnání zjištěných příjmů se zjištěnými výdaji dlužníka; pouhé zkoumání jedné z těchto složek k řádnému posouzení úvěruschopnosti žadatele o úvěr nestačí. Stanovila-li věřitelka výdaje pouze na základě ekonomického modelu, aniž by dlužníka vedla k doložení konkrétních údajů, nezkoumala výdajovou stránku žadatele řádně.“*
22. Žalobkyně sice svoji činnost opětovně vykresluje výhradně jako pomoc spotřebitelům v nouzi, opomíjí však skutečnost, které si musí být dobře vědoma, že ač je produkt mikroúvěrů určen pro spotřebitele, kteří nemají krátkodobě dostatek finančních prostředků, fakticky je využíván zejména spotřebiteli, kteří mají dlouhodobé finanční potíže. Ostatně, že poskytnutí dalšího mikroúvěru není pro předlužené spotřebitele řešením jejich situace, je zřejmé i ze skutečnosti, že ze vzorku 27 úvěrových případů žalobkyně celkem 13 spotřebitelů skončilo v insolvenčním řízení.
23. Žalobkyně patří do skupiny poskytovatelů tzv. mikropůjček, tedy jednorázově splatných spotřebitelských úvěrů s lhůtou splatnosti zpravidla do 30 dnů, které žalovaná dlouhodobě považuje za nejrizikovější.
24. Platby spojené s prodlením spotřebitele jsou upraveny v § 122 zákona o spotřebitelském úvěru, dle kterého může poskytovatel spotřebitelského úvěru v případě prodlení spotřebitele požadovat náhradu účelně vynaložených nákladů, které mu vznikly v souvislosti s prodlením spotřebitele, úroky z prodlení, jejichž výše nesmí přesáhnout výši stanovenou právním předpisem upravujícím úroky z prodlení, a smluvní pokutu.
25. Žalobkyně požadovala při prodlení spotřebitele se splácením úvěru poplatek „za administraci každého dne ve zpoždění“, poplatek „za neoprávněné využití poskytnuté půjčky“, poplatek za „náklady na předání k mimosoudnímu vymáhání“ a poplatek „za potenciální náklad na insolvenční“ bez toho, že by tyto poplatky byly podloženy skutečnými náklady vynaloženými žalobkyní.

Poplatky spojené s prodlením účtovala žalobkyně po určité době prodlení spotřebitele předem nastavené v jejím infomačním systému, aniž by byly předem vykonávány patřičné úkony (např. aniž by byl dluh předán k mimosoudnímu vymáhání, aniž by byla odeslána upomínka apod.), a tudíž byly tyto poplatky účtovány bez ohledu na to, zda žalobkyni vznikly účelně vynaložené náklady. Z provedené kontroly je nesporné, že tyto poplatky nebyly účtovány na základě skutečnosti, která zapříčinila žalobkyni vznik skutečných nákladů, a je tak evidentní, že účelně vynaložené náklady v době účtování těchto poplatků neměla žalobkyně žádné, tj. tyto byly ve výši 0 Kč. Protože částky označené žalobkyní jako poplatky nebyly podloženy skutečně vynaloženými náklady žalobkyně, ale byly navázány pouze na dobu prodlení spotřebitele, je podle žalované třeba na ně hledět jako na smluvní pokutu. Výše smluvní pokuty je pak omezena v § 122 odst. 2 a 3 zákona o spotřebitelském úvěru, přičemž žalobkyně toto omezení překročila. Podle žalované tedy žalobkyně účelově

označila smluvní pokutu za poplatky, když v praxi jako poplatky účtovala platby, které jsou svojí povahou smluvní pokutou.

26. V rámci povolovacího řízení správní orgán prvního stupně zjišťuje, zda žadatel splňuje předpoklady stanovené zákonem pro vydání oprávnění k výkonu regulované činnosti ve smyslu § 10 zákona o spotřebitelském úvěru. Splnění těchto předpokladů však do budoucna nezaručuje, že poskytovatel spotřebitelského úvěru nebude při své činnosti fakticky postupovat v rozporu se zákonem. V rámci řízení o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru tak nedochází ke schválení těchto dokumentů. Správní orgán prvního stupně uvedl konkrétní příklady, z nichž bylo patrné, že z dokumentů doložených v rámci řízení o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru nebylo zřejmé, že žalobkyně bude při poskytování spotřebitelských úvěrů postupovat v rozporu se zákonem. Až v rámci provedené kontroly bylo totiž zjištěno, že poplatky spojené s prodloužením spotřebitele žalobkyně uplatňuje v rozporu s dokumentací předloženou během řízení o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru, tedy že je uplatňuje bez ohledu na vznik účelně vynaložených nákladů. Žalovaná své stanovisko nezměnila a její výklad dotčených ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru je setrvalý, o čemž svědčí i její správní praxe.
27. Skutek spočívající v tom, že žalobkyně v období od 2. 1. 2019 do 25. 2. 2020 neudržovala pravidla týkající se posuzování úvěruschopnosti spotřebitelů a jednání se spotřebiteli, kteří jsou v prodlení, takovým způsobem, aby zajišťovala řádné poskytování spotřebitelského úvěru v souladu se zákonem o spotřebitelském úvěru, je porušením povinnosti stanovené ustanovením § 15 odst. 1 a 2 písm. c) a h) zákona o spotřebitelském úvěru. V případě ostatních skutků je žalobkyni vytýkáno porušení povinností v ustanovení § 86 a § 122 odst. 2 a 3 zákona o spotřebitelském úvěru. Žalobkyně nebyla postižena za identické skutky.
28. V části týkající se porušení § 15 odst. 1 a 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru nebylo žalobkyni vytýkáno, že by neposuzovala úvěruschopnost spotřebitelů vůbec, ale že neudržovala pravidla týkající se posuzování úvěruschopnosti spotřebitelů takovým způsobem, aby zajišťovala řádné poskytování spotřebitelského úvěru v souladu se zákonem o spotřebitelském úvěru. To se pak zákonitě projevilo v nedostacích při posuzování úvěruschopnosti jednotlivých žadatelů podle § 86 zákona o spotřebitelském úvěru.
29. K námitce, že se jedná o první správní řízení, které žalovaná s žalobkyní vede, a že žalobkyně v průběhu správního řízení reagovala na výtky žalované, když potenciální poplatek za insolventi přestala účtovat, správní orgán prvního stupně přihlédl. K námitce, že žalobkyně v průběhu správního řízení spolupracovala, žalovaná uvádí, že poskytnutí součinnosti při kontrole je podle § 135 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru zákonem stanovenou povinností. Plnění zákonem stanovené povinnosti není dle žalované ani judikatury správních soudů viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2022, č. j. 2 Afs 30/2021-61, polehčující okolností.
30. Správní orgán prvního stupně vycházel při ukládání správního trestu z kritérií uvedených v § 37 a následujících zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů. V souladu s těmito ustanoveními se při určení druhu správního trestu a jeho výměry zabýval zejména povahou a závažností přestupků, následkem protiprávního jednání, způsobem spáchání přestupků a zhodnocením přitěžujících a polehčujících okolností. Správní orgán prvního stupně přihlédl i k tomu, že se žalobkyně při

své činnosti dopustila více přestupků, což mělo také vliv na výši ukládané pokuty. Majetkovým poměrům žalobkyně ve vztahu k výši ukládané pokuty se správní orgán prvního stupně také věnoval. Správní orgán prvního stupně stanovil pokutu ve výši 1 500 000 Kč, tedy ve výši 7,5 % zákonem stanovené horní hranice pokuty. Žalovaná je proto toho názoru, že výše uložené pokuty je přiměřená povaze povinnosti porušené žalobkyní a zároveň nemá likvidační charakter.

31. Vzorek 27 úvěrových případů z celkových 3 018 spotřebitelských úvěrů, které žalobkyně v posuzovaném období poskytla, žalovaná považuje pro kontrolu povinností stanovených v zákoně o spotřebitelském úvěru za dostatečný. Skutky, které jsou vymezeny ve výroku A písm. a) až c) rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, jsou porušením tří odlišných povinností stanovených zákonem o spotřebitelském úvěru, a právě z tohoto důvodu byla žalobkyně postižena za tři přestupky. Skutečnost, že žalovaná vycházela z totožných úvěrových případů, na tom nic nemění.
32. Správní orgán prvního stupně a ani bankovní rada nedošly k závěru, že by se jednalo o nerizikovou činnost, motivovanou navíc tím, že by měla spotřebitelům pomáhat, ale jde výhradně o činnost, které je v ekonomickém zájmu žalobkyně, tedy je provozována s cílem dosažení zisku. Žalovaná opakuje, že prostá skutečnost, že se jedná o mikroúvěry, ještě neznamená, že by žalobkyně měla rezignovat na dodržování zákonných povinností při poskytování spotřebitelských úvěrů.
33. K žalobkyní uvedenému odůvodnění likvidačnosti uložené pokuty založeném na tvrzení, že je, respektive byla, malým poskytovatelem nebankovních úvěrů, když její vlastní kapitál je jenom nepatrně vyšší než částka 20 000 000 Kč, což je minimální částka vlastního kapitálu nutná pro její činnost, žalovaná uvádí, že jde o námitku účelovou. Byla to totiž žalobkyně, která ke dni 18. 5. 2023 ukončila činnost nebankovního poskytovatele spotřebitelských úvěrů, aniž by k tomu byla „ekonomicky“ nucena právě v důsledku uložené pokuty. Jak plyne z rozvahy za rok 2022 přiložené k žalobě, tato obsahuje položku „výnosy příštích období“ ve výši 12 604 000 Kč. Z této položky, ve spojení s vlastním kapitálem žalobkyně ve výši 20 187 000 Kč, je pak evidentní, že z pohledu kapitálového vybavení žalobkyně pro ni uložená pokuta nemohla být likvidační, a tudíž ani není důvodem, který by jí znemožňoval vyvíjet další podnikatelskou činnost. Rozhodla-li se žalobkyně činnost nebankovního poskytovatele spotřebitelských úvěrů ukončit, nebylo to v důsledku výše uložené pokuty, ale v důsledku svobodného rozhodnutí žalobkyně. Žalovaná pro úplnost dodává, že žalobkyně v průběhu řízení ani hodnověrným způsobem nedoložila, že by pro ni uložená pokuta byla likvidační.
34. Správní orgán prvního stupně v rámci řízení škodu způsobenou žalobkyní nezjistil, proto se v odůvodnění uložené pokuty způsobenou škodou vůbec nezabýval. Žalovaná pro úplnost dodává, že způsobená škoda není znakem skutkové podstaty žalobkyní spáchaných přestupků, avšak kdyby bylo v rámci řízení o přestupku zjištěno, že byla spotřebitelům způsobena určitá škoda, byla by tato skutečnost zohledněna jako přitěžující okolnost, což by vedlo k uložení vyšší pokuty.
35. Úvěry poskytované žalobkyní jsou úročeny velmi vysokými úrokovými sazbami. Z podkladů ve správním spise plyne, že v kontrolovaném období od 1. 1. 2019 do 30. 12. 2019 poskytla žalobkyně spotřebitelské úvěry o celkovém objemu převyšujícím 6 000 000 Kč, přičemž celková částka ke splacení převyšovala 8 000 000 Kč. Z toho je zřejmé, že žalobkyně ze svého jednání prospěch měla.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

36. Podle § 150 odst. 1 správního řádu může být vydání příkazu prvním úkonem v řízení, kterým se zahajuje řízení z moci úřední. K námitce, že mezi rozhodnutím o námitkách proti protokolu o kontrole ze dne 23. 7. 2020, č. j. 2020/094563/CNB/650, a vydáním příkazu ze dne 15. 7. 2022, č. j. 2022/72463/570, uplynula doba dvou let, žalovaná uvádí, že vadou by taková skutečnost byla v případě, pokud by uplynula promlčecí doba, která by měla za následek zánik odpovědnosti za přestupek. K tomu však v posuzovaném případě s ohledem na § 46e odst. 3 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, nedošlo. Lhůta pro vydání rozhodnutí podle § 94 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, je lhůtou pořádkovou, jejíž nedodržení nemá vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé a ani na výši uložené pokuty, viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2022 č. j. 2 As 33/2021 – 36.
37. Žalobkyně na to reagovala replikou, ve které kromě shora uvedeného uvedla, že je přesvědčena, že není povinna v každém konkrétním jednotlivém případě, kdy poskytuje tzv. „mikroúvěr“, zkoumat mimořádné náklady žadatele a neposkytnout úvěr jenom proto, že dospěla k závěru, že tyto náklady přesahují úroveň příjmu žadatele.
38. Žalobkyně vycházela při posuzování úvěruschopnosti nejenom z prohlášení žadatelů, dále získala informace z nebankovního registru, z databází umožňující získat skoringové hodnocení žadatele o úvěr, informace z předložených výpisů z účtů, z dokladů o výši příjmu, vydaného zaměstnavatelem žadatele. Na základě takto vyhodnocených informací dospěla k závěru, že žadatel je schopen vrátit mikroúvěr, neboť jeho pravidelný měsíční příjem výrazně přesahoval výši mikroúvěru.
39. Žalobkyně dále trvá na své argumentaci, že se v daném případě o smluvní pokuty nejedná. Žalobkyně vycházela z vnitřního předpisu - Interních pravidel GO Invex finance s.r.o. (dále jen Interní pravidla), které v čl. 2 a 3 obsahují přesný popis vytýkaných poplatků. V článku 4.4. je výslovně uvedena výše smluvní pokuty 0,1 % denně. Tato Interní pravidla, jakož i vzorová smlouva o úvěru (článek VI odst. 2), byly předmětem zkoumání v rámci licenčního řízení, přičemž žalovaný nakonec po výzvě k odstranění nedostatků z 30. 1. 2018 (bod 38 písm. g/a h/) se přímo týká postupů v případě prodlení žadatele o úvěr) a odstranění těchto nedostatků úpravou Interních pravidel ze strany žalobkyně (odpověď na výzvu z 28. 2. 2018 zejména odstavce 41-47), licenci žalobkyni udělil, čímž fakticky předmětná Interní pravidla schválil.
40. Žalovaná nepopírá, že Interní pravidla, i Vzorová smluvní dokumentace byly zkoumány v rámci licenčního řízení, pouze namítá, že v rámci licenčního řízení nedochází ke schválení uvedených dokumentů. S tím žalobkyně nemůže souhlasit. Žalovaná tím, že povolení nakonec udělila, fakticky schválila zákonnost Interních pravidel a vzorové smluvní dokumentace (zvláště pokud žalovaná výslovně vyzývala k úpravě Interních pravidel), a pokud žalobkyně podle těchto upravených předpisů postupovala při své další podnikatelské činnosti, nemůže ji to být ze strany žalované vytýkáno způsobem, který žalovaná nakonec zvolila, tj. udělení vysoké pokuty bez jakékoliv výzvy k nápravě.
41. Městský soud nařídil ve věci jednání na den 27. 3. 2024, při kterém účastníci setrvali na svých dosavadních postojích. Při jednání soud provedl žalobkyni navrhané důkazy, které nebyly součástí správního spisu, a to výzva k odstranění nedostatků z 30. 1. 2018, odpověď na výzvu z 28. 2. 2018, vzorová smlouva o úvěru, mail ze dne 24. 5. 2018, kterým byla žalobkyně

informována o vyhovění žádosti o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru.

III.

Posouzení žaloby

42. Městský soud v Praze ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), přitom vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí. Jiné vady, k nimž by byl povinen přihlédnout z moci úřední, soud neshledal. *O podané žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání, když účastníci s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasili (souhlas žalobkyně byl v souladu s § 51 odst. 1 větou druhou s. ř. s. presumován).* a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
43. Soud předně uvádí, že žalobní námitky do značné míry kopírují námitky odvolací, se kterými se žalovaná vypořádala ve svém rozhodnutí.
44. Soud nadto nesouhlasí s názorem žalobkyně, že se žalovaná ve svém rozhodnutí nevypořádala s jejími v rozkladu uvedenými argumenty. Soud na tomto místě zdůrazňuje, že prvostupňové správní rozhodnutí a žalobou napadené rozhodnutí tvoří z hlediska soudního přezkumu jeden celek. Žalovaná na uvedené odvolací námitky a (jiné) argumenty žalobkyně srozumitelně reagovala a zaujala k nim své stanovisko s dostatkem důvodů podporujících výrok rozhodnutí. Není přitom vadou, pokud se odvolací správní orgán ztotožní se závěry prvostupňového správního orgánu, k nimž připojí vlastní stručné hodnocení či souhlasnou poznámku. Zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je namístě jen tehdy, pokud správní orgán opomene podstatnou námitku účastníka řízení vypořádat zcela. Pokud však vyloží, proč se s danou námitkou neztotožňuje, nelze již hovořit o nepřezkoumatelnosti, byť by se závěr vyslovený správním orgánem jevil zcela mylný a nepřijatelný (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012-45, a ze dne 29. 6. 2017, č. j. 2 As 337/2016-64). Pro úplnost soud uvádí, že odlišný náhled žalobkyně na vypořádání odvolací námitky či jiného návrhu ještě neznamená, že se takovou námitkou žalovaná dostatečně nezabývala a nevypořádala se s argumenty žalobkyně.
45. Pokud se konkrétně týká námitky žalobkyně, že ji *nelze sankcionovat za postup vycházející z vnitřního předpisu a vzorových smluv, které byly akceptovány správním orgánem v rámci povolovacího řízení*, která neměla být ze strany žalované vypořádána, soud předně uvádí, že bankovní rada k ní v žalobou napadeném rozhodnutí uvedla:
[36.] K námitce účastníka řízení, že většina postupů a mechanismů byla doložena již v rámci licenčního řízení, bankovní rada uvádí, že v rámci licenčního řízení správní orgán prvního stupně zjišťuje, zda žadatel splňuje předpoklady stanovené zákonem pro vydání oprávnění k výkonu regulované činnosti. Splnění těchto předpokladů však do budoucna nezaručuje, že poskytovatel spotřebitelského úvěru nebude při své činnosti fakticky postupovat v rozporu se zákonem. V bodě 190 napadeného rozhodnutí správní orgán prvního stupně uvádí konkrétní příklad, z něhož je patrné, že z dokumentů doložených v rámci licenčního řízení nebylo zřejmé, že účastník řízení bude při posuzování úvěruschopnosti postupovat v rozporu se zákonem.
46. ČNB se k ní vyjádřila již v prvostupňovém rozhodnutí v bodě 166 a 190.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

47. Soud s tímto vypořádáním zcela souhlasí. Žalobkyně nemohla založit své legitimní očekávání na skutečnosti, že žalovaná v rámci povolovacího řízení, v rámci kterého posuzuje splnění podmínek pro udělení licence, schválila předmětné dokumenty, ve kterých by tento nesprávný postup při posuzování úvěruschopnosti a zpoplatňování prodlení se splácením úvěrů byl popsán. Jak uvedla, *správní orgán nemohl z podkladů, které v rámci řízení o žádosti o vydání oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelských úvěrů predikovat tu skutečnost, že účastník řízení naváže vyúčtování poplatků na nějaký konkrétní den, aniž by skutečně např. předal dluh k mimosoudnímu vymáhání či podal přihlášku do insolvenčního řízení.* Problémem tedy nebyla skutečnost, že poplatky spojené s prodlením lze dle těchto dokumentů požadovat, ale způsob, jak byly uplatněn – paušálně od vzniku prodlení a nikoliv vázaně na konkrétně vynaložené náklady, čímž se staly další pokutou z prodlení.
48. Shora uvedený závěr nezměnily ani při jednání provedené důkazy, jelikož z nich pouze vyplývá, že se žalovaná v licenčním řízení zabývala žalobkyní doloženými dokumenty, žalobkyni vyzvala k některým upřesněním popř. opravě a žalobkyně na výzvu žalované reagovala.
49. Dle ust. § 86 odst. 1 zákona ve znění do 31. 12. 2023, *poskytovatel před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru posoudí úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Poskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet.*
50. *Dle odst. 2 tohoto ustanovení, poskytovatel při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzuje zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů. Hodnotu majetku přitom zohledňuje tehdy, jestliže ze smlouvy o spotřebitelském úvěru vyplývá, že spotřebitelský úvěr má být částečně nebo úplně splacen výnosem z prodeje majetku spotřebitele, nikoli pravidelnými splátkami, nebo jestliže z finanční situace spotřebitele vyplývá, že bude schopen splácet spotřebitelský úvěr bez ohledu na své příjmy.*
51. V důvodové zprávě k tomuto ustanovení se uvádí: *„Poskytovatel je povinen posoudit úvěruschopnost spotřebitele s odbornou péčí. Posouzení úvěruschopnosti přitom směřuje ke schopnosti spotřebitele pravidelně sjednaný spotřebitelský úvěr splácet, a to s důrazem na příjmy a výdaje spotřebitele. Věřitel je při posouzení úvěruschopnosti povinen vzít v potaz jak stávající situaci klienta, zejména jeho příjmy i výdaje, tak i skutečnosti, které lze na základě informací dostupných v době před uzavřením smlouvy s vysokou mírou pravděpodobnosti očekávat (např. předpokládaný příjem z projednávaného dědického řízení, prodeje nemovitosti, auta, pojistného plnění atp. Důraz při posouzení úvěruschopnosti je přitom kladen na poměr mezi příjmy a výdaji spotřebitele a na posouzení toho, zda spotřebiteli zbude po vynaložení běžných výdajů měsíčně taková částka, jaká je potřeba pro splácení úvěru. Povinnost posoudit úvěruschopnost spotřebitele se nevztahuje pouze na poskytnutí nového úvěru, ale též na významné navýšení celkové výše stávajícího spotřebitelského úvěru.“*
52. Konkrétně Nejvyšší správní soud v bodě 57 rozsudku ze dne 19. 4. 2018, č. j. 2 As 107/2017-72 uvádí: *„V rozsudku ze dne 18. 12. 2014 ve věci C-449/13, CA Consumer Finance SA, Soudní dvůr potvrdil, že směrnice 2008/48/ES neukládá poskytovatelům úvěru povinnost provádět*

systematicky kontrolu pravdivosti informací poskytnutých spotřebitelem v informačních databázích. V závislosti na okolnostech každého jednotlivého případu musí poskytovatel úvěru zvážit, zda jsou získané informace dostatečné pro posouzení úvěruschopnosti spotřebitele. Dostatečnost uvedených informací se může lišit podle okolností, za nichž dojde k uzavření úvěrové smlouvy, podle osobní situace spotřebitele nebo podle částky úvěru uvedené v této smlouvě. Posouzení lze provést pomocí dokladů o finanční situaci spotřebitele, případně dříve získané znalosti o finanční situaci zájemce o úvěr. Avšak pouhá ničím nepodložená prohlášení spotřebitele nemohou být sama o sobě kvalifikována jako dostatečná, nejsou-li podepřena žádnými doklady.“

53. Co se týče námitky týkající se posuzování úvěruschopnosti, v rozhodnutí se kromě jiného uvádí:

54. [22.] Bankovní rada považuje námitky účastníka řízení za nedůvodné a uvádí k nim následující. Účastník řízení svoji činnost vykresluje jako pomoc spotřebitelům v nouzi, jejíž prospěšností ospravedlňuje i nedostatečné posuzování úvěruschopnosti. S tím však bankovní rada nemůže souhlasit. Především, zákon o spotřebitelském úvěru nepočítá se situací, která by umožňovala slevit z požadavku na řádné posuzování úvěruschopnosti před poskytnutím spotřebitelského úvěru v souladu s § 86 zákona o spotřebitelském úvěru. K povaze činnosti účastníka řízení se pak vyjadřuje již správní orgán prvního stupně v bodech 191 až 194 napadeného rozhodnutí, z nichž plyne, že úvěry poskytované účastníkem řízení jsou úročeny velmi vysokými úrokovými sazbami, či že v indexu odpovědného úvěrování sestaveného Člověkem v tísní se účastník řízení umístil mezi nejméně odpovědnými poskytovateli spotřebitelských úvěrů.

[24.] Ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že poskytovatel před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru posoudí úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Poskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet. Podle § 86 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru pak poskytovatel při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzuje zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů. Hodnotu majetku přitom zohledňuje tehdy, jestliže ze smlouvy o spotřebitelském úvěru vyplývá, že spotřebitelský

úvěr má být částečně nebo úplně splacen výnosem z prodeje majetku spotřebitele, nikoli pravidelnými splátkami, nebo jestliže z finanční situace spotřebitele vyplývá, že bude schopen splácet spotřebitelský úvěr bez ohledu na své příjmy. Už ze samotného znění zákona je patrné, že účastník řízení nepostupoval při posuzování úvěruschopnosti řádně, když například u spotřebitelů, kteří nežijí v nájmu, vůbec nepočítal s výdaji na bydlení (k tomu viz níže). K námitkám účastníka řízení ohledně toho, že není zákonem stanoven konkrétní proces posouzení úvěruschopnosti, pak bankovní rada opakuje, že poskytování spotřebitelských úvěrů není novým segmentem a novou není ani povinnost posuzovat úvěruschopnost spotřebitele před poskytnutím úvěru. Kromě poměrně rozsáhlé judikatury, ze které cituje i správní orgán prvního stupně v napadeném rozhodnutí, mohl účastník řízení vycházet též z výše zmíněných dohledových benchmarků.

55. Z žalovanou citovaných rozsudků SDEU a Nejvyššího správního soudu je tedy zřejmé, že poskytovatel úvěru může vycházet z informací poskytnutých spotřebitelem, ty ale musí být dostatečné a podložené relevantními doklady. I zákon o spotřebitelském úvěru v § 86 odst. 1

klade na informace získané od spotřebitele určité kvalitativní požadavky v tom smyslu, že tyto informace musí být nezbytné, spolehlivé, dostatečné a přiměřené.

56. Soud souhlasí se žalobkyní, že při posuzování úvěruschopnosti *tato úvaha musí být založena na rozumném vážení všech okolností a rozumném prověřování informací od spotřebitele*, proto již hlavní myšlenka žalobkyně, že *půjčky jsou poskytovány v takové výši, aby každý ze svého platu (byť nízkého) byl schopen úvěr splatit*, je důkazem nepochopení tohoto ustanovení ze strany žalobkyně. I půjčku 1 000,- Kč bude mít někdo s příjmem 15.000,- Kč a výdaji na bydlení 5.000,- Kč a vyživovací povinnosti ke třem dětem zcela jistě problém splatit. A zcela jistě mu v jeho finanční situaci nepomůže, pokud bude muset vrátit včetně poplatků, smluvních pokut a úroků částku několika násobně větší.
57. Soud rovněž nesouhlasí se závěrem žalobkyně, že z ustanovení § 86 odst. 1, ve kterém se uvádí, že v případě změny výše spotřebitelského úvěru, se k založení této povinnosti vyžaduje významné navýšení výše spotřebitelského úvěru, je zřejmé, že *zákon cílí na nutnost posuzování úvěruschopnosti na významné úvěry nikoliv na tzv. mikroúvěry*.
58. Takový závěr z tohoto ustanovení neplyne. Pokud toto ustanovení stanoví povinnost zkoumat úvěruschopnost v případě navýšení úvěru pouze při jeho významném navýšení, vyplývá to z logiky věci. V případě malého navýšení úvěru by totiž takové zkoumání bylo zbytečné, jelikož úvěruschopnost žadatele o úvěr jakkoliv veliký již jednou byla zkoumána a zcela jistě pokryje toto malé navýšení. Na velké navýšení úvěru se již závěry z tohoto zkoumání nemusí vztahovat. Jinými slovy, žadatel může být úvěruschopný (při příjmech 25.000,- Kč a výdajích 24.000,- Kč), půjčuje-li si 5.000,- Kč, ale nemusí být, půjčuje-li si 5.000,- Kč. Proto při navýšení o 500,- Kč z původních 5.000,- Kč úvěruschopnost být zkoumána nemusí, ale při navýšení o dalších 5.000,- Kč již ano.
59. Soud proto nemůže souhlasit se žalobkyní, že poskytuje *půjčky v takové výši, že je každý ze svého platu (byť nízkého) byl schopen splatit*. Vždy bude totiž vždy záležet na jeho výdajích. I žadatel s vyššími příjmy nemusí být schopen mikroúvěr splácet, pokud má vysoké povinné výdaje. Ostatně nedostatečně posuzované výdaje ze strany žalobkyně byly jedním z důvodů k závěru o nedostatečném zjišťování úvěruschopnosti žadatelů o úvěr.
60. Žalobkyně dále namítla, že je postihována za skutky, které jsou v podstatě identické s předchozími dvěma skutky s použitím odlišné právní kvalifikace. Soud považuje i tuto námitku za nedůvodnou, protože žalobkyně mohla naplnit jedním jednáním skutkovou podstatu vícero přestupků, což ovšem neznamená, že je postihována vícekrát za ten samý přestupek.
61. Další námitky se týkaly uloženého trestu. Žalobkyně poukázala na nepřiměřenost výše uložené pokuty a to s ohledem na to, že neměla s ČNB nikdy v minulosti žádné problémy, v průběhu správního řízení spolupracovala a okamžitě reagovala na výtky ČNB a byla ochotna případné nedostatky odstranit a neměla ze svého jednání žádný prospěch. Sankce neodpovídá způsobené škodě. Uložená sankce je pro žalobkyni likvidační, jelikož je malým poskytovatelem nebankovních úvěrů a její vlastní kapitál je jenom nepatrně vyšší než částka 20.000.000,- Kč, což je minimální částka vlastního kapitálu nutná pro její činnost.
62. K tomu žalovaná ve svém rozhodnutí uvedla:

[13.] K námitce účastníka řízení, že po realizované kontrole zavedl mnohá zlepšení interních procedur a postupů, bankovní rada uvádí, že z napadeného rozhodnutí plyne, že správní orgán

prvního stupně při stanovení výše pokuty tuto skutečnost zohlednil (bod 201 napadeného rozhodnutí).

[16.] Bankovní rada nepovažuje za důvodnou ani námitku účastníka řízení, že výše uložené pokuty je pro něj likvidační. Z bodů 203 až 206 napadeného rozhodnutí plyne, že správní orgán prvního stupně nevycházel při určení výše pokuty ze základního kapitálu, ale zohlednil při uložení sankce výši vlastního kapitálu, výši aktiv a výši výnosů příštích období. V bodě 204 napadeného rozhodnutí pak správní orgán prvního stupně odkazuje na soudní judikaturu, ze které plyne, že na účastníkovi řízení případně bylo, aby doložil konkrétní doklady, z nichž má plynout, že výše pokuty je pro něj likvidační. Účastník řízení však dle bankovní rady přesvědčivé důkazy o likvidačním důsledku uložené pokuty nedoložil ani v rámci prvostupňového řízení, ani v rámci podaného rozkladu. Námitku účastníka řízení, že pokuta je pro něj likvidační, neboť půjčky, které poskytuje, nejsou vysoké, považuje bankovní rada rovněž za účelovou. Podstatná podle bankovní rady není výše jednotlivých půjček, ale jejich celkový objem. Z podkladů ve správním spise plyne, že v kontrolovaném období od 1. 1. 2019 do 30. 12. 2019 poskytl účastník řízení spotřebitelské úvěry o celkovém objemu převyšujícím 6 milionů Kč, přičemž celková částka ke splacení převyšovala 8 milionů Kč.

63. Soud má tak předně za to, že uložená pokuta byla dostatečně zdůvodněná a v dalším odkazuje na prvostupňové rozhodnutí a rozhodnutí žalovaného.
64. Rámec judikatury týkající se zákazu likvidačních pokut, vymezil svými rozhodnutími především Ústavní soud. Plenární náleze ze dne 13. 8. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 3/02, č. 405/2002 Sb., jímž Ústavní soud zrušil část § 106 odst. 3 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), která stanovila dolní hranici pokuty za jiný správní delikt podle stavebního zákona ve výši 500 000 Kč. Ústavní soud posuzoval, zda toto zákonodárcem zvolené řešení je legitimním zásahem do základních práv - v daném případě do práva vlastnit majetek. Ústavní soud přitom vycházel z toho, že ne každé odnětí majetku na základě pokut, příp. poplatků a daní zakládá zásah do vlastnických práv, nýbrž jen takové, jež majetkové vztahy dotčeného subjektu zásadně mění, tj. tak, že mění celkovou majetkovou pozici „zmařením samé podstaty majetku“. V případě podnikajících osob je vyloučen zásah, v jehož důsledku by byla „zničena majetková základna pro další podnikatelskou činnost“. Nepřípustné jsou tudíž podle Ústavního soudu takové pokuty, jež mají „likvidační charakter“, čímž Ústavní soud rozumí i takové případy, v nichž pokuta natolik přesáhne možné výnosy z podnikání, že se podnikatelská činnost v podstatě stává bezúčelnou (tj. směřující pouze k úhradě uložené pokuty po značné časové období). Ústavní soud dále upozornil na nebezpečí likvidační pokuty spočívající v dopadech na pachatelovo okolí, a to zejména u podnikajících fyzických osob vzhledem k tomu, že není oddělen jejich soukromý majetek a majetek určený k podnikání. V daném případě dospěl Ústavní soud k závěru, že posuzovaná dolní hranice výše pokuty je v rozporu s čl. 11 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, neboť „paušalizuje závažnost protiprávního jednání, což vede k omezení možnosti správního orgánu přihlídnout ke konkrétním okolnostem případu, osobě delikventa a k jeho poměrům“.
65. Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, čj. 1 As 9/2008-133, „likvidační pokutou přitom rozšířený senát rozumí sankci, která je nepřiměřená osobním a majetkovým poměrům pachatele deliktu do té míry, že je způsobilá mu sama o sobě přivodit platební neschopnost či ho donutit ukončit podnikatelskou činnost, nebo se v důsledku takové pokuty může stát na dlouhou dobu v podstatě jediným smyslem jeho podnikatelské činnosti

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

splácení této pokuty, a zároveň je zde reálné riziko, že se pachatel, případně i jeho rodina (jde-li o podnikající fyzickou osobu) na základě této pokuty dostanou do existenčních potíží.“

66. Soud má za to, že výše pokuty je odůvodněná a zcela adekvátní. Žalobkyně ani v žalobě netvrdila a neprokazovala takové skutečnosti, ze kterých by šlo dovodit, že je pro ni pokuta likvidační.
67. Jako polehčující skutečnost vzal prvostupňový orgán v úvahu, že se jedná o první správní řízení účastníka. Žalobkyně měla z tohoto jednání prospěch, a to v podobě zisku. V řízení nebyla škoda zjišťována, jelikož skutková podstata přestupků není vázána na vznik škody.
68. Soud rovněž nepovažuje skutečnost, že žalobkyně se správními orgány spolupracovala, za polehčující okolnost viz žalovanou odkazovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2022, č. j. 2 Afs 30/2021-61.
69. Žalobkyně pak namítla další vady řízení spočívající v neúplnosti a nesprávnosti zjištění skutkového stavu a to, že žalobkyni nebylo ani doručeno oznámení o zahájení správního řízení a nepřiměřená délka správního řízení.
70. Soud nepovažuje ani tyto námitky za důvodné. Soud předně považuje námitku týkající se nesprávnosti zjištěného skutkového stavu za obecnou. Žalobkyně neuvádí, jaká konkrétní zjištění jsou nesprávná. Pokud by žalobkyně chtěla kvalifikovaně napadnout nesprávně zjištěný skutkový stav, musela by přijít se svou verzí skutkového stavu a s důkazními návrhy, které tuto verzi prokazují, což však žalobkyně nečiní. Z tvrzení žalobkyně vyplývá, že spíše napadá právní hodnocení věci, ke kterému se soud vyjádřil shora.
71. Ze spisu se podává, že Oznámení o zahájení řízení nebylo žalobkyni doručováno, jelikož řízení bylo v souladu s ust. § 90 zákona o přestupcích zahájeno vydáním příkazu, který dle ust. § 150 správního řádu, který se v přestupkovém řízení používá subsidiárně, může být prvním úkonem v řízení.
72. Délka řízení nemůže být důvodem pro zrušení rozhodnutí pro nezákonnost, jak správně uvedla žalovaná (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2019, č. j. 8 As 244/2018 – 82).
73. Soud závěrem shrnuje, že zcela souhlasí s právním posouzením jednání žalobkyně i s uloženým trestem ze strany žalované.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

74. S ohledem na vše shora uvedené dospěl soud k závěru, že rozhodnutí žalované, kterým byl rozklad žalobkyně zamítnuto, bylo vydáno v souladu se zákonem a shora uvedené žalobní námitky uplatněné žalobkyní nejsou důvodné. Soudu tedy nezbylo, než žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítnout.
75. Výrok o nákladech řízení má oporu v § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně v řízení úspěšná nebyla, proto ji právo na náhradu nákladů řízení nepřísluší. Žalované, která měla v řízení plný úspěch, však žádné náklady spojené s tímto řízením nad rámec její běžné administrativní činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se žádnému z účastníků náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 27. března 2024

JUDr. Slavomír Novák v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.